Anestesiologian erityispätevyyksistä tiedekuntien lisäkoulutusohjelmia

■ Suomen Lääkäriliiton erityispätevyysjärjestelmä perustettiin vuonna 1993. Järjestelmän tarkoituksena on tukea jäsenistön täydennyskoulutusta ja ammatillista kehittymistä. Tammikuussa 2007 voimassa olevia erityispätevyysohjelmia oli 32 ja erityispätevyyksiä oli myönnetty yhteensä 1661. Nyt tiedekunnat ovat alkaneet perustaa lisäkoulutusohjelmia, joiden sisältö vastaa olemassa olevia erityispätevyyksiä. Näissä tapauksissa ei ole mielekästä ylläpitää kahta toisiaan vastaavaa järjestelmää. Onkin odotettavissa, että viime kesäkuussa lakkautettu tehohoitolääketieteen erityispätevyys saa nopeasti seuraa anestesiologian alan erityispätevyyksistä.

Anestesiologit ottivat erityispätevyysjärjestelmän nopeasti käyttöönsä. Vuonna 2005 anestesiologeille oli myönnetty jo 271 erityispätevyyttä. Ensimmäinen anestesiologian alan erityispätevyys oli sydänanestesiologia, joka perustettiin vuonna 1995. Muita ovat lastenanestesiologia ja tehohoito, neuroanestesiologia ja obstetrinen anestesiologia. Eri alojen yhteisiä, anestesiologiaa sivuavia erityispätevyyksiä ovat ensihoito, kivunhoito ja tehohoitolääketiede. Lisäksi anestesiologeilla on sukelluslääketieteen ja ylipainehappihoidon erityispätevyyksiä. [1]

Lisäkoulutusohjelmia anestesiologian alalle

Vuonna 1999 toteutuneen erikoislääkärikoulutuksen uudistuksen jälkeen lääketieteelliset tiedekunnat ovat hyväksyneet lisäkoulutusohjelmia, joista suurin osa korvaa entisiä ns. suppeita erikoisaloja. Nyt lisäkoulutusohjelmia on alettu käynnistää myös vastaamaan olemassa olevia erityispätevyyksiä. Lisäkoulutusohjelmat perustuvat erikoislääkäritutkintoa koskevan asetuksen yhteydessä olevaan mainintaan siitä, että "yliopistoilla on mahdollisuus antaa koulutusta lähinnä yliopistosairaalassa tarvittavan erityisosaamisen turvaamiseksi" [2].

Tällä hetkellä anestesiologian alaan liittyviä lisäkoulutusohjelmia ovat tehohoitolääketieteen, sydänanestesiologian ja lastenanestesiologian koulutusohjelmat. Tehohoitolääketieteen lisäkoulutusohjelma on hyväksytty kaikissa muissa lääketieteellisissä tiedekunnissa paitsi Tampereella. Sydänanestesiologian lisäkoulutusohjelma on muualla paitsi Helsingissä, jonne sitä on myös esitetty. Lastenanestesiologian ja tehohoitolääketieteen lisäkoulutusohjelma on hyväksytty Helsingissä.

Ohjeet Lääkäriliiton erityispätevyyksistä

Lääkäriliiton erityispätevyysjärjestelmän ohjeita on tarkistettu perustamisvaiheen jälkeen. Voimassa olevien ohjeiden yleisiä lähtökohtia ovat:

- Erityispätevyys on pääsääntöisesti kahden tai useamman erikoisalan yhteinen.
- Erityispätevyys kattaa ja täydentää sitä koulutustarvetta, jota erikoislääkärikoulutuksessa ei ole mahdollista täyttää.
- Lääkäriyhdistys tai -yhdistysten yhteenliittymä soveltuu erityispätevyyden koulutuksen koordinoinnista vastaavaksi tahoksi.

Erityispätevyysjärjestelmän valvonta ja koordinointi ovat Lääkäriliiton vastuulla. Erityispätevyys voidaan myöntää ainoastaan Suomen Lääkäriliiton jäsenille. Erityispätevyysohjelman perustamisesta ja lopettamisesta päättää Lääkäriliiton hallitus koulutusvaliokunnan esityksestä.

Erityispätevyysohjelma voidaan lakkauttaa, jos ohjelma on todettu käytännössä toimimattomaksi, sitä ei ole pidetty ajan tasalla tai sen puitteissa ei ole myönnetty pätevyyksiä viimeisten viiden vuoden aikana. Ohjelma voidaan myös lakkauttaa, jos erityispätevyyskoulutukseen on havaittu liittyvän päällekkäisyyttä erikoislääkärikoulutuksen tai tiedekuntien lisäkoulutusohjelmien kanssa. Erityispätevyysohjelma esitetään lakkautettavaksi siitä vastaavan tahon tai liiton koulutusvaliokunnan aloitteesta. Myönnetty erityispätevyys säilyy voimassa, vaikka erityispätevyysohjelma lakkautetaan. [2]

Näihin ohjeisiin perustuen tehohoitolääketieteen erityispätevyys lakkautettiin kesäkuussa 2006. Siirtymäajaksi sovittiin yksi vuosi. On todennäköistä, että sydänanestesiologian ja lastenanestesiologian ja tehohoitolääketieteen erityispätevyydet lakkautetaan lähitulevaisuudessa. Lääkäriliitto olisi halukas niputtamaan samaan "lakkautuspakettiin" myös neuroanestesiologian ja obstetrisen anestesiologian erityispätevyydet ns. yhden erikoisalan erityispätevyyksinä [3]. Lakkauttamisen edellytyksenä on kuitenkin erityispätevyyttä vastaavan lisäkoulutusohjelman hyväksyminen vähintään yhdessä tiedekunnassa. Helsingin yliopistolle on jo tehty anomus neuroanestesiologian lisäkoulutusohjelman hyväksymisestä [4]. Obstetrisen anestesiologian lisäkoulutusohjelma on suunnitteilla, tarkoituksena on perustaa samansisältöinen koulutus kaikkiin tiedekuntiin[5].

Pohjoismaisten koulutusten rooli

Anestesiologit ovat innokkaita jatkokouluttautujia. Kotimaisten erityispä-

tevyys- ja lisäkoulutusohjelmien rinnalla toimivat SSAI:n pohjoismaiset tehohoitolääketieteen, lastenanestesiologian ja tehohoidon sekä kivunhoidon 2-vuotiset koulutusohjelmat. Ensihoidon vastaava koulutusohjelma käynnistyy vuonna 2008[6]. Näihin koulutuksiin suomalaiset anestesialääkärit ovat osallistuneet aktiivisesti. Esimerkiksi vuosina 1998–2005 27 suomalaista anestesiologia suoritti SSAI:n tehohoitolääketieteen koulutusohjelman[7]. Monet kollegat ovatkin suorittaneet sekä erityispätevyyden, että pohjoismaisen koulutuksen. Pohjoismaista koulutusta voi hyödyntää erityispätevyys- ja lisäkoulutusohjelmissa[8].

Siirtymäajan oltava riittävän pitkä

Alaosaston johtokunta käsitteli erityspätevyys- ja lisäkoulutustilannetta kokouksessaan tammikuussa 2007. Todettiin, että erityispätevyys- ja lisäkoulutusohjelmien rakenteessa ja sisällössä ei ole koulutettavan kannalta merkittäviä eroja. On myös muistettava, että tiedekuntien lisäkoulutusohjelmat ovat avoimia kaikille erikoislääkäreille eivätkä edellytä Lääkäriliiton jäsenyyttä.

Tärkeintä on kiinnittää huomiota siirtymäkauden säädöksiin ja pyrkiä turvaamaan koulutuksessa olevien tilanne. Erityispätevyysohjelman lakkauttaminen kesken koulutuksen ei saa aiheuttaa hankaluuksia koulutuksessa oleville kollegoille. Alaosasto haluaa kiinnittää huomiota myös koulutusten sisältöön. Palveluihin tulisi hyväksyä soveltuvin osin myös yliopistosairaalan ulkopuolista palvelua. Se parantaisi keskussairaaloissa työskentelevien anestesialääkäreiden mahdollisuuksia hankkia ammatillista jatkokoulutusta ja voisi helpottaa keskussairaaloita rekrytoimaan niiden tarvitsemaa erikoislääkärityövoimaa.

Tyyntä myrskyn edellä?

Virkaehtosopimuskauden päättymiseen on enää puoli vuotta. Neuvotteluja ei ole vielä aloitettu, joten nyt odotellaan pelinavausta. Asialistalla ovat ainakin työaikakysymykset ja EML-kompensaatio, joihin kumpaankaan ei ole odotettavissa helppoa ratkaisua. Tervetuloa joukolla Jyväskylään SAY:n kevätkokouksen yhteydessä pidettävään alaosaston vuosikokoukseen torstaina 24.5.2007 kuulemaan ajankohtaisesta tilanteesta! ❐

Johanna Tuukkanen, johanna.tuukkanen@fimnet.fi, SLL:n Suomen Anestesiologit -alaosaston sihteeri

Kirjallisuusviitteet

1. Heine Hannele. Pätevä, erityispätevä vai lisäkoulutettu? Finnanest 2005; 3: 270–272.
2. Ohjeet Suomen Lääkäriiton erityispätevyyksistä. Hyväksytty 11.3.1993, tarkistettu 12/1998, 12/2002 ja 6/2006. http://www.laakariliitto.fi/koulutus/erityispatevyydet/ohjeet.html.
3. Anttila Ulla, Suomen Lääkäriliitto, koulutusosasto. Henkilökohtainen tiedonanto 3/2007.
4. Randell Tarja. Henkilökohtainen tiedonanto 3/2007.
5. Toivonen Hannu ja Yli-Hankala Arvi. Henkilökohtainen tiedonanto 3/2007.
6. SilfvastTom. Henkilökohtainen tiedonanto 3/2007.
7. Nilsson Eija. SSAI tänään. Finnanest 2005; 5: 416–418.
8. Ala-Kokko Tero. Henkilökohtainen tiedonanto 3/2007.

Kirjejakelusta verkkotiedottamiseen

■ Vielä 1990-luvun alkupuolella, kun Otto Pitkänen tuli yhdistyksemme johtokunnan jäseneksi ja saman tien osoiterekisterin hoitajaksi, oli asioiden tiedottaminen nykymittapuun mukaan verkkaista. Jäsenkirje postitettiin pari kertaa vuodessa reilulle viidellesadalle jäsenelle, ja ilmoitusasiat löytyivät Finnanestin sivuilta.

Jäsenmäärä on kasvanut tasaisesti 30–40 henkilöllä vuodessa ja yhdistyksen koulutus- ja muu toiminta koko ajan vilkastunut. Niinpä alettiin kaivata sähköisen verkkotiedottamisen hyödyntämistä.

Nettisivuja vuodesta 1996

SAY:n nettisivut aloittivat toimintansa vuonna 1996. Finnanestin vastaava sivusto aukesi vuoden 2001 alussa Janne Aaltosen toimesta. Lehden nettiarkistosta voi katsella nykyisin vanhoja kirjoituksia vuoden 2000 alusta lähtien. Ilmeisesti eniten käytetty verkkotoiminta on Suomessa ja ulkomailla tapahtuvan koulutustoiminnan ilmoittelu. Finnanestiin painettu koulutuskalenteri ilmestyy muutaman kuukauden välein, jolloin viikoittain päivitetty nettiversio siitä on erittäin tarpeellinen ajantasaisen tiedon saamiseksi.

Yhdistyksen muun toiminnan alueella kaipaisi alajaoksilta enemmän tiedotusmateriaalin tarjontaa. Sydänanestesiajaoksella on kokeilukäytössä ammatillisen tiedon vaihtoon tarkoitettu nettifoorumi. Sen käyttö on ollut tosin hyvin vähäistä. Palvelimen tietokantarakenne ei valitettavasti mahdollista useamman alajaoksen erillisten foorumien ylläpitoa. Yhdistyksen omistaman Sandelsinkadun yksiön nettivarausjärjestelmä on koettu erittäin toimivaksi.

Joomla

SAY:n ja Finnanestin nettisivustot ovat tämän vuoden alkuun asti toimineet eri layoutilla ja jossain määrin toisistaan riippumatta. Sivujen integraatiota on kuitenkin mietitty jo vuosien ajan. Janne Aaltosen vetäytyessä ansiokkaan kauden jälkeen Finnanestin nettitoimittajan tehtävistä kummankin sivuston ylläpito siirtyi samoihin käsiin. Layoutit yhdenmukaistettiin ja sivujen ylläpidon teknisestä ratkaisusta tuli erittäin moderni palvelimella sijaitsevan tietokannan verkkopäivittämiseen perustuva.

Järjestelmä mahdollistaa helposti sivustojen toimituksen asteittaisen hajauttamisen, jos niin halutaan. Koska koulutustoiminnan alalla on paljon ja jatkuvasti ajankohtaista tiedotettavaa, on katsottu tarkoituksenmukaiseksi siirtää koulutuskalenteri ja erikoistumiseen liittyvät asiat SAY:n sivuille. Finnanestin verkkosivuille taas on keskitetty lehden artikkelisisällöt, ohjeet kirjoittajille ja ilmoittajille, ku-